

LBRIS

We know
books

PAUL HARDING

**UN
ALT
EDEN**

Traducere din limba engleză
BOGDAN PERDIVARĂ

LITERA
București

Benjamin Honey – american, bantu, igbo – născut în sclavie – eliberat sau fugit la cincisprezece ani, doar el știa – tâmplar pe corabie, pomicultor aspirant, a sosit pe insulă cu soția, Patience, născută Raferty, fată din Galway, în 1793. Și-a adus geanta cu scule – daruri de la un căpitan recunoscător pe care îl salvase de la înec sau jefuite de pe o corabie pe care se răsculase, omorându-l pe căpitan, depinde cine povestea – și o cutie de lemn impermeabilă conținând douăsprezece săculețe de iută. Fiece săculeț având în el semințe din câte un soi de măr. Honey strânsese semințele în timpul anilor săi de pălmaș pe ogor și apoi în cei de marinărie. Își amintea că la o vârstă fragedă trăise într-o livadă, deși nu mai ținea minte unde sau când, cu maică-sa ori cu o femeie a cărei figură devenise, cu vremea, închipuirea feței mamei, și ținea minte mireasma pomilor și a fructelor lor. Amintirea se preschimbase într-o viziune a grădinii în care năzuia să se întoarcă. Nici un mister aici, era Edenul. Anii trecuseră, el adăugase semințe colecției. Recita numele soiurilor înainte de culcare. Sâmburele lui Ashmead, Floarea de Kent, Ducesa de Oldenburg și Regele lui Warner. Ballyfatten, Catshead.

După ce Benjamin și Patience Honey au sosit pe insulă – la nici o sută de metri de continent peste canal, ceva mai puțin de șaptesprezece hectare, cinci sute de metri pe lat și șase sute pe lung, nord către sud, nelocuită pe-atunci, având ca singură rămășiță umană un bordei părăsit, săpat într-o movilă de scoici – și după ce s-au așezat, el și-a sădit semințele de măr.

N-a răsărit nici o sămânță. Benjamin s-a simțit atât de înfuriat de neștiința lui, încât pe parcursul următorului an a traversat pe continent ori de câte ori și-a putut rupe din timp, căutând livezi și cultivatori în zona rurală ce se întindea dincolo de cătunul cu șase ori șapte case, Foxden pe nume, situat drept peste canal cum veneai de pe insulă, dându-și la schimb priceperea de tâmplar pe semințe și povețe despre cum să le sădească, despre cum să aibă grijă de pomi și de fructele lor.

Cu timpul, Benjamin și Patience și fiii și fiucele lor și nepoții, nepoatele și strănepoții lor aveau să se așină tot mai mult între hotarele insulei, însă în anii din urmă ai secolului al optsprezecelea hălăduitul peste ogoare nu era la fel de primejdios cum avea să devină mai târziu pentru oamenii de culoare. Orice adult vânjos la trup, pașnic, dornic să dea o mână de ajutor la supraviețuire era acceptat. Așa a ajuns povestea să se spună printre urmașii lui. Prin urmare, Benjamin a hoinărit pe ici și pe colo, a găsit ferme unde putea să ajute cu ridicatul unui staul, despiciatul de șită ori prășitul vreunei palme de pământ și s-a întors acasă cu semințe care au încolțit,

au prins rădăcini și-au căpătat formele paradisului său din amintire. Roxbury Russet, Rhode Island Greening, Woodpecker și Newtown Pippin. Benjamin Honey și-a întocmit o livadă de treizeci și doi de meri care au prins să dea rod la finele verii lui 1814, la un deceniu după ce-i plantase. Soiul Pippin era perfect pentru plăcinte, Woodpecker, pentru cidru. Copiii se provocau să muște din merele Greening cele amare și râdeau unii de alții când li se iveau lacrimi în ochi și li se făcea gura pungă. Soiul Russet era cel mai bun de mâncat direct din copac.

Benjamin Honey își priveghea livada în aerul răcoros și lumina tot mai tăioasă, iridescentă, răsfrântă din ocean a înserării, cu tentele de verde și vinețiu întunecându-și strălucirea radioasă din miez de zi, devenind acum catacombe de fruct, ramuri și frunză. Era de parcă mama lui ar fi fost pe undeva printre șirurile de pomi. De parcă ar fi putut oricând să păsească de după un trunchi, zâmbindu-i într-o rochie albă de duminică ce prindea în falduri lumina schimbătoare și culorile. Trăgea în piept parfumul, sărat, cum era pe insulă totul, și mușca din mărul ținut în palmă.

În prima zi de primăvară a anului 1911, Esther Honey, stră-strănepoată a lui Benjamin și a lui Patience, moțăia în balansoar, lângă vatra cu lemne, în coliba ei de pe Insula Merelor. Ninsoarea curgea din cer. Vântul biciuia peste insulă, bocănea în geamuri ca niște mâini uriașe, izbea în uși ca un călcâi uriaș și troienea zăpada către partea de nord a cabanei, suind-o până la acoperiș. Insula era o pietricică de granit în apele puțin adânci și înghețate ale Atlanticului, sub norii atât de joși, că burțile lor scrijeleau vârful pinului Penobscot din susul măgurii.

Esther picotea cu nepoată-sa, Charlotte, în poală, lipită ghemotoc de corpul ei împuținat, înfășurată într-o fâșie mișoasă de lână dintr-o pătură tăiată de mult în pătrate, împărțită între străbunii înghețați de frig, și o plapumă veche de-un secol, cusută din petice încă și mai vechi. Copila primea prea puțină căldură de la bunica-i numai piele și os, iar bătrânei nu-i trebuia defel din căldura nepoatei, neavând practic nici un loc unde s-o alipească, atâta de mărunțică era, și fiind învățată de mult cu doar picul de fierbințeală

necesar unui corp ca să-și continue trăitul, însă fiecare din ele o simțea pe cealaltă ca o alinare.

Fiul lui Esther, Eha – tatăl lui Charlotte –, se ridică de pe scăunel și, una câte una, azvârli patru din ultima duzină de bucăți de șindrila pe jarul din sobă. Vara trecută, societatea caritabilă trimisese, inexplicabil, o căruță de șindrila așezării. Nu era nevoie. Eha și Zachary Hand to God Proverbs erau tâmplari excelenți și puteau face șiță de cedru mult mai de soi. Dar, cum se tot întâmpla în ultimii patru ani, vara aducea de-ale gurii și alte bunuri de la societatea misionară, iar unele dintre proviziile acestea îi nedumereau pe băștinașii insulei, precum șindrila sau, o dată, șeile pentru cai, pentru o insulă ce n-avea decât o mână de oameni și trei câini pe ea. Cu mâncarea și proviziile sosea și Matthew Diamond, un profesor burlac la pensie, care, sponsorizat de Colegiul Teologic și Misiunea Enon, călătorea de undeva din Massachusetts, în fiecare iunie, ca să stea în casa de vară – vizibilă, dacă era vreme bună, la trei sute de metri peste canal, în târgul Foxden – și vâslea în fiecare dimineață pe Insula Merilor, unde predica, ajuta ici la o grădină de zarzavat, colo cu un acoperiș picurător și preda în școala cu o singură încăpere pe care o construiseră el, Eha Honey și Zachary Hand to God Proverbs.

Nu faci cu ele nici o scofală, zise Eha, închizând după ultima bucată de șindrila ușița sobei.

Tabitha Honey, cealaltă fiică a lui Eha, de zece ani, cu doi mai mult decât soră-sa Charlotte, își târî iute dosul pe podeaua rece, să se apropie de sobă. Purta două perechi de ciorapi groși, trei rochii vechi, un palton de lână la mâna a doua, trimis de societate, și singura-i pereche de încălțări, niște ghete băiețești date mai departe de frate-său mai mare, Ethan, când îi rămăseseră mici. Ei îi erau prea mari și-și îndesase prin vârfuri și călcăie smocuri de iarbă uscată din care firele se ițeau ca niște peri de mustață prin tălpile despicate. Tabitha purta alt pătrat de pătură miștoasă petrecut peste cap și umeri.

Victor, hai ici-șă, zise Tabitha către motanul ghemuit după sobă. Pis, pis, ici-șă, Victor. Voia pisica în poală, pentru o țară de căldură. Victor înălță capul și se uită la fată. Îl coborî iar și închise pe jumătate ochii.

Arză-te-ar focul, lighioaie bună de nimica, zise Tabitha.

Ethan Honey, de cincisprezece ani, cea mai mare odraslă a lui Eha, sta pe o ladă de lemn în cealaltă parte a odăii, în ungherul cel mai rece, și, cu o bucată de cărbune, își desena bunica și sora mai mică pe un exemplar vechi al ziarului local pe care i-l dăduse toamna trecută Matthew Diamond, în ziua de dinainte să pună lacăt pe casa de vară și să se întoarcă în Massachusetts. Nasul băiatului era roșu, buzele, vinete. Degetele și palmele îi erau împeștritate cu alb și albastru, de parcă sângele i-ar fi prins cheaguri

înghețate pe sub piele. Se concentrează asupra bunicii și surorii, iar siluetele lor încolăcite apărură din ce în ce mai lămurite pe prima pagină din *Foxden Journal*, părand să leviteze peste articolele despre a zecea ediție a paradei cu bal, despre șase chinezi deportați și o goeletă cu trei catarge dispărută, peste reclamele la siropuri, topitorii, pălării moi și rochii negre.

Zi-ne de potop, mamaie, rosti Tabitha, cu ochii încă la motan.

Charlotte săltă capul de pe pieptul bunicii și zise:

Da, mai zi-ne o dată, mamaie!

Ethan ridică privirea din desenul cu bunica și sora, o coborî iar. Nu scoase un cuvânt, dar voia la fel de mult ca bunica lor să le istorisească povestea despre uraganul care aproape că scufundase insula și fusese cât pe-aci să-i spulbere întreaga familie.

Eha a trecut de la sobă în colțul opus celui în care desena Ethan, a înclinat spre el un coș de pe o poliță și s-a uitat înauntru.

Mă apuc de cartofii ăia, și-a mai rămas oleacă de pește sărat, zise. Și-o cutie de lapte mai e.

Vreți s-auziți de potop? De potopul cel de demult? Iar? întrebă Esther Honey.

Da, mamaie, te rugăm!

Te rugăm, mamaie, zi-ne!

Ehei, păi, potopul cel vechi a fost acum aproape o sută de ani, începu ea. Tocmai în 1815.

Un uragan a izbit în luna septembrie a anului 1815, la douăzeci și doi de ani după ce Benjamin și Patience Honey ajunseseră pe insulă și întemeiaseră așezarea, și între timp acolo se stabiliseră aproape treizeci de suflete, în cinci sau șase case, inclusiv primii alde Proverbs și Lark, cei din Angola și Capul Verde, apoi alții din Edinburgh – Patience însăși fiind de fel din Galway, Irlanda, înainte să-l cunoască pe Benjamin, aflat în drum prin Nova Scotia, și să plece cu el – și trei femei Penobscot, surori care-și pierduseră de mititele părinții. O năboială de apă, înălțată de șase metri, a potopit golful, măturând în cale case și corăbii. Când zidul de ocean a izbit, a frânt jumătate dintre copaci și toate casele de pe insulă, aruncându-și totul pe gâtlej, împreună cu doi Honey, trei Proverbs, una dintre surorile Penobscot, trei câini, șase mâțe și un țap pe nume Enoch. Uraganul vuia atâta de tare, că Patience a crezut mai întâi că surzise, asta până ce a auzit valul cât muntele coborând spre ei ca avalanșa, înțesat cu case și bărci și pomi și oameni și vaci și cai forfotind înăuntru, răcnind și zbugiumându-se și mugind și nechezând și zdrobind și îndreptându-se glonț spre insulă. A știut atunci că totul putea să fie pierdut, că-i paște judecata de pe urmă, mesajul pecetluit își rupsesse pecetea, că după ce vor fi cu toții măturați de târnul exterminării

aveau să mai rămână așa de puțini copaci în picioare, că și-un copil de-o șchioapă i-ar fi putut număra, și că oamenii aveau să se facă mai rari decât aurul. Dar n-aveau să piară toți. Nu toată lumea. Patience o știa. Niște Honey aveau să răzbată, niște Proverbs aveau să supraviețuiască. Un Lark ori doi ar fi izbutit să îndure. Așa încât, din motive pe care după aceea n-a reușit să le explice, a înhățat drapelul cusut în casă, pe care-l înjghebase din petice, cu stelele și dungile și coroana portugheză și harpa irlandeză de aur cu forme de femeie, care aducea atâta cu o statueta de corabie și-i amintea mereu soțului ei de cea de la prova vasului pe care fusese matelot, care se scufundase în largul coastei și-l adusese odinioară pe insulă, și cu pătratele decolorate, spălăcite, brodate cu triumfiuri bantă, romburi și cercuri pe care le purtase peste tot cu el, care, îi arătase, înseamnă bărbat și femeie și căsnicie și apusul și răsăritul soarelui, despre care zicea mereu că fuseseră ale străbunicului lui, cu toate că ea, în adâncul inimii, nu credea că-i cu puțință să fie adevărat, și a legat steagul ca pe o basma în jurul gâtului, apoi l-a luat de mână pe Benjamin și l-a tras din coliba lor afară, în vârtej. S-a jurat că o presimțire fusese, fiindcă nici nu a ieșit bine cu bărbatul ei pe ușă, că sălașul s-a și desprins de pe stâlpi și s-a dus de-a dura în spatele lor, săltând, făcându-se fire de pai, ca un snop căzut din stog, și nimerind în ocean. Acum, că stătea la loc deschis, cătând la prăpăd, n-o mai țineau picioarele.

Era sigură că-i judecata de pe urmă și că are să se întâlnească cu el; n-avea noimă să fugi de dinaintea brațului întins al Domnului.

Benjamin a mugit către ea, prin mugetul furtunii. Copacul, copacul! Și a arătat spre cel mai înalt copac de pe insulă, pinul Penobscot din vârful măguri. Benjamin l-a arătat cu mâna, și-a aplecat fața spre a nevetei și a arătat înspre arbore.

Sus, în copac!

Vântul îi bătuca cămașa, ploaia biciuia și îi șiroia pe față și îi curgea din păr, fulgerul a spintecat cerul și tunetul a bubuit peste pământ și mare, și el a mugit iar, peste mugetul furtunii: Copacul! Și Patience s-a gândit la copiii lor mari, la nepoții micuți și a țipat către bărbatul ei: Copiii! Iar Benjamin s-a uitat peste umărul soției și uite-i, odraslele lor și nepoții, uzi leoarcă și înaintând trudnic contra vântului și ploii șfichiuitoare, oceanul ridicându-se acum până la gemurile colibei cele vechi a neamului Lark și gâlgâind înăuntru prin cercevelele rupte, și valuri din cele mai înalte căzând tunătoare pe lângă locul unde-i fusese cu nici două minute mai devreme casa și sorbind pământul tot de pe stânci și scuipându-l în Atlanticul de jad posomorât, negru și cenușiu, și a urlat: Mergeți la copac! Și a dat fuga spre copiii lui mari și nepoții și-a apucat două mogâldețe îmbibate de apă de la mamele lor și, cu câte una sub fiecare braț, a alergat spre copac. Și vântul răgea și se învârteja și ei se propteau

împotriva lui cu pași împleticiți, acum aproape suflați către măgură, acum iarăși îndepărtați de culme. Când au ajuns la copac, unul dintre fiii lui Benjamin și ai lui Patience, cred că mereu a zis că Thomas era, s-a suit pe umerii lui Benjamin, iar ceilalți fii și fiice s-au cățărât pe cei doi bărbați și-au ajuns la crengile cele mai de jos ale copacului bătrân, și odată ce s-au proptit cât de bine-au putut în mijlocul vântoasei, ceilalți le-au azvârlit copiii leoarcă de udeală, unul câte unul. După ce-a suit în copac Patience, iar Thomas după ea, de pe umerii lui Benjamin, Benjamin însuși s-a cățărât în copac ca pe un catarg de corabie și-a mai răcnit o dată: Cât de sus puteți! Și toți alde Honey din copacul cel bătrân s-au cățărât din toate puterile, copiii țipând și plângând, bărbații și femeile țipând și plângând, până ce tot neamul făcut ciuciulete s-a strâns laolaltă, lipit de trunchi și tremurând, în vârful copacului celui puternic și bătrân, care se tot legăna și se îndoaia și plesnea încoace și-ncolo în vânt ca un bici. Și chiar atunci au auzit un tunet și mai grozav, bubuind peste zarva aceea asurzitoare, și insula toată s-a cutremurat sub ei, telegrafiindu-le extincția. În momentul acela, Patience Honey, ținându-și un nepot lipit de ea cu un braț, cât de strâns era în stare, cu celălalt braț încleștat pe trunchi, s-a uitat către sud, înspre golf, și a văzut oceanul cel doldora, cu toți copacii și clădirile și oamenii chirăind, căruțe și șalupe și goelete forfoțind în măruntaiele lui de saramură, și un căpitan de